پاسخ به نقد نظریه پرداز مدل قلب سلیم درباره مقاله

تأثیر برنامه مراقبت معنوی مبتنی بر قلب سلیم بر کیفیت خواب جانبازان

مژده وظیفه دوست نظامی[1]

سردبیر محترم مجله علوم مراقبتی نظامی

با سلام و احترام

مقاله تأثیر برنامه مراقبت معنوی مبتنی بر قلب سلیم بر کیفیت خواب جانبازان که در سال ۱۴۰۰، دوره ۷، شماره ۴ مجله علوم مراقبت نظامی به چاپ رسید (۱)؛ در دوره ۸، شماره ۲ نقد این مقاله توسط نظریه پرداز مدل قلب سلیم سرکار خانم دکتر مینو اسد زندی منتشر شد (۱). قبل از هر چیزی نویسندگان مقاله کیفیت خواب جانبازان از سرکار خانم دکتر مینو اسدزندی برای نقد مقاله و همچنین تدوین و توسعه مدل مراقبت معنوی مبتنی بر قلب سلیم تشکر و قدردانی می‌نمایند.

هدف از نقد تحقیق، تحلیل نقاط قوت و ضعف مقالات می‌باشد. چاپ چنین مقالاتی موجب افزایش مهارت‌های ذهنی، اشتراک تجارب، رفع نواقص مطالعات فعلی و قبلی می‌گردد (۳). در فرآیند تحقیق پرستاری نقد به عنوان اولین گام در یادگیری فرآیند تحقیق می‌باشد (۴). یکی از راهکارهای ارتقاء مراقبت‌های بالینی استفاده از تئوری‌های اقتباسی (Borrowed Theory)، همچنین تست تئوری‌ها و مدل‌های پرستاری می‌باشد (۵). اختلال استرس پس از سانحه به عنوان یک عارضه نامرئی جنگ به شمار می‌آید. اختلال خواب، به عنوان یکی از عوارض اختلال استرس پس از سانحه در سربازان تحت موج انفجار می‌باشد (۶، ۷). پژوهشگر با توجه به ویژگی‌های اعتقادی و مذهبی جانبازان بر آن شد به کمک مدل قلب سلیم دکتر مینو اسدزندی این پژوهش را اجرا نماید. لذا، این مطالعه با هدف تعیین تأثیر مراقبت‌های معنوی مبتنی مدل قلب سلیم بر کیفیت خواب جانبازان انجام شد. ضمن تشکر از سرکار خانم دکتر مینو اسد زندی به موارد مطرح شده پاسخ داده می‌شود.

احتراماً طی روند داوری‌های انجام شده در مجله نهایتاً از اصطلاح «Heart (Soul Pure)» استفاده شد که ظاهراً این اصطلاح مورد تائید طراح محترم مدل نمی‌باشد ولی ضمن احترام به طراح مدل، نقد وارد شده از سوی طراح مدل قابل پذیرش می‌باشد. بهتر بود اصطلاح قلب سلیم Heart Sound بر اساس مقاله اصلی دکتر اسدزندی تنظیم می‌شد.

در نقد دوم مقاله، نظریه پرداز معتقد است به جای کلمه مبتنی بر قلب سلیم باید مراقبت معنوی مبتنی بر مدل قلب سلیم جایگزین شود که به نظر می‌رسد تنظیم عنوان مقاله یک نظر شخصی می‌باشد. این عنوان بعد از تبادل نظر در شورای پژوهشی دانشگاه و سپس داوری‌های انجام شده در این مجله تنظیم شد. ولی با توجه به تجربه و تخصص طراح مدل می‌توان به عنوان یک نکته آموزشی خوب برای نویسنده این مقاله و سایر نویسندگان مطرح شود؛ زیرا طراح مدل با نظر تخصصی فرمودند قلب سلیم یک مفهوم و گزاره دینی است که کاملاً از نظر علمی و تخصصی درست می‌فرمایند.

در نقد سوم، طراح مدل اظهار داشتند اگر مدل قلب سلیم می‌باشد چرا از مقاله ریحانی استفاده شد. لازم به ذکر است ایده و الگوی اصلی مطالعه حاضر بر اساس مقاله اسد زندی و همکاران تحت عنوان تأثیر مراقبت معنوی مبتنی بر مدل قلب سلیم بر تجارب معنوی بیماران تحت عمل بای پس عروق کرونر گرفته شده است (۸). در این مقاله مراقبت‌های معنوی مبتنی بر مدل قلب سلیم بر پایه چهار رفتار (ارتباط با دیگران، ارتباط با خود، ارتباط با خدا و ارتباط با محیط) تنظیم شده است. طبق نظرات خود نویسنده اصلی این مدل برنامه‌های آموزشی با توجه به میزان علاقه، ظرفیت وجودی افراد، تمایلات و شرایط می‌تواند متفاوت باشد (۸). از آنجایی که تجارب جانبازان متفاوت از بیماران قلبی می‌باشد؛ پژوهشگر به مطالعه مقالات مشابه نظیر الگوی خود مراقبتی ماری وایت (Mary Whit) ، مقالات مشابه چاپ شده در حوزه معنویت پرداختند. یکی از مقالاتی که نقش مهمی

۱ - کارشناس ارشد پرستاری، بیمارستان ۵۵۰ آجا، بهداشت و درمان نزاجا، مشهد، ایران

در تکمیل محتوی آموزش‌های این پژوهش داشـــت، آموزه‌های مقالـــه ریحانی بود که با توجه به رعایـــت اخلاقیات رفرنس این مقاله در این پژوهش آمد (۹). پژوهشـــگر در ابتدا با تهیه لیستی از مراقبت‌های معنوی و مشـــورت با ۳ دکترای پرســـتاری با پایه سلامت جامعه و روان پرستاری، ۲ دکتری روانشناسی بالینی، ۱ کارشناسی ارشد روان شناسی اسلامی مسلط به آموزه‌های دینی، ۲ روحانی مشورت و متناسب با نیاز جانبازان با هدف ایجاد آرامش و کاهـــش تنش و تأکید بر ۴ رکن (روابط باخدا، روابط با محیط، روابط با دیگران و ارتباط با خود) محتوی آموزشی را تهیه نمود. از آنجایی که پایان نامه دانشجو بر روی مدل مبتنی بر قلب سلیم بود؛ دانشـــجو برای تکمیل محتوی آموزشی از مشهد به تهران و دانشـــگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج) مراجعه و پایان نامه سرکار خانم اســـدی را مشـــاهده نمود. همچنین تمامی مقالات سرکار خانم اســـدزندی و مقالات موضوع مراقبت‌هـــای معنوی را مورد مطالعه قرار داد. این پژوهش کاملاً بر اســـاس مطالعه اسدزندی و همکاران اجرا شد. ولی پژوهشـــگر با توجه به تفاوت‌های جامعه پژوهـــش تغییرات و آموزش‌های متنوعـــی را با تأکید بر ۴ رکن رفتاری مرتبط با مدل قلب سلیم اجرا نمود.

این مقاله ماحصل کار پژوهشـــی دانش آموخته کارشناسی ارشد پرستاری کودکان از دانشگاه آزاد اسلامی علی آباد کتول می‌باشد که با خلاقیت و با هدف توســـعه و تســـت مدل‌هـــای جدید در مراقبت‌های بالینی انجام شد. پژوهشگر در زمان دانشجویی خود از این مدل ۴ مقاله چاپ نمود. لذا، لازم است با حمایت و تشویق دانش آموختگان جوان و اســـتفاده از چنین نقدهای ارزشمندی موجب افزایش انگیزه و خلاقیت پرستاران بالین شویم.

در خاتمـــه نویســـندگان مقاله مدل مراقبت معنوی قلب ســـلیم کمال تشـــکر و قدردانی را از استاد فرزانه سرکار خانم دکتر مینو اســـد زندی به عمل می‌آورند؛ زیرا نقد مقاله ایشـــان سرشـــار از نکات علمی و آموزشـــی بود. امید است با استفاده از رهنمودهای این مقاله شـــاهد توســـعه این مدل مراقبتی در پرستاری باشیم. همچنین از سردبیر محترم مجله علوم مراقبت نظامی برای ایجاد فرصت پاســـخگویی به نقد انجام شده، تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

Reference

1. Vazifehdoost Nezami M, Khaloobagheri E, Sadeghi M, Hojjati H. Effect of spiritual care based on pure soul (Heart) on sleep quality post-traumatic stress disorder. Military Caring Scinces. 2021; 7(4): 301-9. (Persian)
2. Asadzandi M. The view of sound heart model theorist on the Article “The effect of spiritual care based on pure Soul (heart) on the sleep quality of veterans. Military Caring Scinces. 2021; 8(2): 97-100. (Persian)
3. Polit DF, Beck CT. Nursing research: Generating and assessing evidence for nursing practice: Wolters Kluwer; 2020.
4. Gray JR, Grove SK, Grove SK, Sutherland S. Burns and grove’s the practice of nursing research: Appraisal, synthesis, and generation of evidence: Elsevier Health Sciences. 2016.
5. Smith MC. Nursing theories and nursing practice: FA Davis. 2019.
6. Hojjati H, Habibi K, Alimohammadzadeh K. Effectiveness of reality therapy on empathy of the spouses of veterans with post-traumatic stress disorder. Military Caring Scinces. 2202; 7(1)1-7. (Persian) DOI: 10.29252/mcs.7.1.1
7. Hojjati H, Ebadi A, Akhoondzadeh G, Zarea K, Sirati M, Heravi M, et al. Sleep quality in spouses of war veterans with post-traumatic stress: A qualitative study. Military Caring Scinces. 2017; 4(1): 1-9. (Persian) DOI: 10.29252/mcs.4.1.1
8. Asadi M, Asad zandi M, ebadi A. The effect of spiritual care based on «ghalbe salim» model on spiritual experiences of patients undergoing coronary artery bypass surgery. Iranian Journal of Cardiovascular Nursing. 2013; 2(2): 30-9. (Persian)
9. Reyhani T, Sekhavat Pour Z, Heidarzadeh M, Mousavi SM, Mazloom SR. Investigating the effects of spiritual self-care training on psychological stress of mothers with preterm infants admitted in neonatal intensive care unit. The Iranian Journal of Obstetrics, Gynecology and Infertility. 2014; 17(97): 18-27. (Persian) DOI: 10.22038/IJOGI.2014.2826